

राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम व्याप्ती
अंतर्गत (NRDWP - Coverage)
विंध्य विहिरीवरील दुहेरी पंपावर आधारीत
पाणी पुरवठा योजना राज्यात राबविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग,
शासन निर्णय क्र. ग्रापापु-५३१०/प्र.क्र.०४/पापु १५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक २९ डिसेंबर, २०११

- वाचा : १. शासन निर्णय पा.पु. व स्व. ग्रापापु - ५३१०/प्र.क्र. ०४/ पापु १५. दिनांक ११ जानेवारी, २०१०
२. शासन निर्णय पा.पु.व स्व.ग्रापाधो-११०९/प्र.क्र.१०४(अ)/पापु-०७, दिनांक १७ मार्च, २०१०.
३. शासन निर्णय पा.पु.व स्व.ग्रापाधो-११०९/प्र.क्र.१०४(अ) पापु-०७, दिनांक ३० ऑगस्ट, २०१०
४. शासन निर्णय पा.पु.व स्व., आपना १०११/प्रक्र ८७/पापु-१५, दिनांक १३ एप्रिल, २०११.

प्रस्तावना :-

राज्यातील ग्रामीण जनतेला पिण्याच्या पाण्याचा योग्य प्रमाणात व योग्य गुणवत्तेचा शाश्वत पुरवठा व्हावा, यासाठी राज्य शासन नळ पाणी पुरवठा योजना, विंध्य विहीर, लघु पाणी पुरवठा योजना, व तत्सम अनेक उपाययोजना राज्यात राबवित आहे. राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम (NRDWP) पेयजल स्रोत शाश्वतते अंतर्गत लहान वाड्या वस्त्यासाठी भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेने विकसित केलेली दुहेरी पंपावर आधारीत पाणी पुरवठा योजना दिनांक ११ जानेवारी, २०१० च्या शासन निर्णयान्वये राबविण्यात येत आहे.

दुहेरी पंपावर आधारीत पाणी पुरवठा योजनेअंतर्गत अस्तित्वातील विंध्य विहिरींची पाणी पुरवठा क्षमता किमान २८०० लिटर प्रति तास आहे अथवा हातपंपातून बारमाही पाणी उपलब्ध होते, अशा विंध्य विहिरींवर अस्तित्वातील हातपंपासोबतच सिंगल फेजचा कमीत कमी अश्वशक्तीचा पाणबुडया (सबमर्सिबल) पंप बसवून त्याद्वारे ५००० लि. क्षमतेच्या टाकीमध्ये पाणी साठवून पाणी पुरवठा करण्यात येतो. सदर योजनेमध्ये आणखी सुधारणा करून, विंध्य विहिरींच्या परिसरातील सुमारे ३० ते ४० घरांना घरगुती नळ जोडणीसह नळ पाणी पुरवठा योजनेचे सर्व लाभ देण्यात येतात. त्यामुळे ग्रामीण जनतेला नळ पाणी पुरवठा योजनेचे लाभ मिळत आहे. ही योजना राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाच्या (NRDWP) शाश्वतते अंतर्गत राबविण्याचे धोरण स्वीकारण्यात आलेले होते.

राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाच्या (NRDWP) च्या स्रोत बळकटीकरणाच्या निकषानुसार दुहेरी पंप योजना राबविण्यास काही तांत्रिक अडचणी निर्माण होत असल्याने, सदर योजनेतील काही कामे राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाच्या (NRDWP) च्या स्रोत बळकटीकरणातून न घेता, व्याप्ती

(Coverage) या उपांगामधुन घेण्याच्या सूचना राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाच्या दिनांक २३ जून, २०११ च्या बैठकीत देण्यात आल्या आहेत.

तसेच, मागील दोन वर्षात या योजनेची उपयुक्तता सिद्ध झाल्यामुळे लहान वाड्या वस्त्याचा पिण्याचा प्रश्न कायमचा सुटत आलेला दिसून येत आहे. त्यामुळे अशा वाड्या -वस्त्यांमध्ये घरोघरी नळ जोडणी पूर्ण करण्याची मागणी वाढत आहे. तथापि, राज्यातील ब-याच विंध्यनविहिरींची क्षमता २८०० लिटर्स प्रति तास मर्यादेपेक्षा कमी आहे, ही बाब विचारात घेऊन, दुहेरी पंप योजनाचा लाभ अधिकाधिक जनतेस मिळावा, यादृष्टीने ही योजना राबविण्याकरीता विंध्यन विहिरींची पाणी पुरवठा क्षमता २८०० लिटर प्रति तास ऐवजी २००० लिटर प्रति तास करण्याची तसेच राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाच्या (NRDWP) च्या व्याप्ती अंतर्गत सदर योजना राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे. तसेच, काही जिल्ह्यांच्या भौगोलिक परिस्थितीमुळे ज्या विंध्यनविहिरीमधील पाणी गुणवत्ता चाचणी नुसार दुषित व पिण्यास अयोग्य आढळून येत असल्याने, दुहेरी पंप योजनेचा लाभ मिळण्यास अडचण येत असल्याचे आढळून आल्यास पाणी शुद्धिकरण करण्यासाठी प्रथम आवश्यक उपाययोजना करून दुहेरी पंप योजना राबविण्याची बाबदेखील शासनाच्या विचाराधीन आहे.

त्यामुळे, शासन निर्णय क्रमांक पा.पु.स्व.वि. ग्रापापु - ५३१०/प्र.क्र. ०४/ पापु १५ दिनांक ११ जानेवारी, २०१० अधिक्रमित करून सर्व समावेशक शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

या शासन निर्णयाद्वारे शासन निर्णय क्रमांक पा.पु.स्व. ग्रापापु - ५३१०/प्र.क्र. ०४/ पापु १५. दिनांक ११ जानेवारी, २०१० अधिक्रमित करण्यात येत आहे. तथापी, यापूर्वी मान्यता दिलेल्या प्रगतीपथावरील योजना दिनांक ११ जानेवारी, २०१० च्या शासन निर्णयानुसार पूर्ण करण्यात याव्यात.

२. ग्रामीण भागातील पाणी पुरवठा शाश्वत व सुरक्षित करण्यासाठी, वाड्या वस्त्यांमधील ज्या विंध्यन विहिरींची पाणी पुरवठा क्षमता किमान २००० लिटर्स ताशी आहे अथवा हातपंपातून बारमाही पाणी उपलब्ध होते, अशा विंध्यन विहिरीवर अस्तित्वातील हातपंपासोबतच सिंगल फेजचा कमीत कमी अश्व शक्तीचा पाणबुडी (सबमर्सिबल) पंप बसवून त्याचा उत्सर्ग ५००० लिटर्स क्षमतेच्या टाकीमध्ये साठवून पाणी पुरवठा करण्यासाठी दुहेरी पंप व्यवस्थेवर आधारित पाणी पुरवठा योजना भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेच्या मार्गदर्शनाखाली जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी व त्यांच्या अधिनस्त यंत्रणेमार्फत राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाच्या (NRDWP) च्या व्याप्ती (coverage) अंतर्गत राज्यात राबविणेस मान्यता देण्यात येत आहे.

३. ज्या जिल्ह्यांमध्ये विंध्यन विहिरींचे पाणी दूषित आहे तथापि, या विंध्यनविहिरीच्या पिण्याच्या पाण्याव्यतिरिक्त पाणी पुरवठ्याचे अन्य कोणतेही पर्याय उपलब्ध नसतील तर अशा ठिकाणी दूषित पाणी असलेल्या विंध्यन विहिरीच्या पाण्याच्या रासायनिक व जैविक गुणवत्तेत सुधारणा करण्यासाठी आवश्यक उपाय योजना करून (उदा. कृत्रीम पुनर्भरण करून आयर्न, नायट्रेट, फ्लोराईडची मात्रा कमी करणे,

आयर्न, नायट्रेट, फ्लोराईडची मात्रा कमी करण्यासाठी पाणी शुद्धीकरण संयंत्रे वापरणे, सभोवतालच्या परिसरात जनावरांचे गोठे असतील किंवा सांडपाणी वाहत असेल तर गोठे, उकिरडे इतरत्र हलविणे इत्यादी) तेथे दुहेरी पंप योजना घेण्याबाबत जिल्हा स्तरीय समितीने निर्णय घ्यावा. अशा ठिकाणी पाणी गुणवत्ता सुधारणांच्या उपाययोजनांकरिता निधीची मागणी जिल्हा परिषदेने राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत- पेयजल गुणवत्ता (Water Quality) या बाबीखाली परस्पर शासनाकडे करावी.

४. ही योजना जिल्ह्यात यशस्वी होण्यासाठी जनजागृती व व्यापक प्रचार प्रसिध्दीची मोहिम मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी त्यांचे स्तरावर भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेतील अधिकार्यांच्या सहकार्याने राबवावी.

५. दुहेरी पंप योजनेचे स्वरूप, योजना राबविण्याच्या कार्यपध्दती , योजनेची उपांगे, साहित्य खरेदी तसेच निधी वितरण कार्यप्रणाली इ.पुढीलप्रमाणे आहेत.

क) योजनेचे स्वरूप व खर्चाची मर्यादा :-

योजनेचे संकल्प चित्र परिशिष्ट क्रमांक १ मध्ये दर्शविण्यात आले आहे. या योजनेत हातपंप असलेल्या अस्तित्वातील २००० लिटर्स प्रति तास क्षमतेच्या विंधणविहिरीमध्ये १ अश्वशक्तीच्या सिंगल फेज सबमर्सिबल पंपाची उभारणी करण्यात यावी. भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेने विकसित केलेल्या हातपंपावर बसवायच्या विशिष्ट वॉटर चेंबरचा वापर करून एकाच विंधणविहिरीत हातपंप व सबमर्सिबल वीज पंपाची उभारणी करण्यात यावी. सदर सबमर्सिबल वीज पंपाने विंधण विहिरीतील पाणी उपसण्यात येऊन उर्ध्वरण नलिकेद्वारे ५००० लिटर्स क्षमतेच्या एच.डी.पी.ई टाकीत साठविण्यात यावे. त्यानंतर, वितरण नलिकेद्वारे घरोघरी नळ जोडणीने / स्टॅंड पोस्टने पुरवठा करण्यात यावा. ज्यावेळी सबमर्सिबल वीज पंपाद्वारे पाणी पुरवठा शक्य नसेल, त्यावेळी हातपंपाद्वारे पाणी पुरवठा सुरळीत राहिल.

सदर योजना, शासन निर्णय, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग क्र. ग्रापाधो-११०९/प्र.क्र.१०४/पापु-०७, दिनांक १.ऑगस्ट २००९ मधील मार्गदर्शक सूचनांचा अवलंब करून रु.२.५० लक्ष खर्चाच्या मर्यादेत पूर्ण करावी.

ख) वाडी-वस्तीच्या निवडीचे निकष:-

खालील निकषांची पूर्तता करणा-या वाड्या/वस्त्यामध्ये दुहेरी पंप व्यवस्था आधारीत पाणी पुरवठा योजना राबविण्यात याव्यात.

१. ज्या वाड्या -वस्त्या पेयजलासाठी फक्त विंधण विहिरीवर आधारीत आहेत अशी गावे / वाड्या / वस्त्या.
२. ज्या गावांच्या गावठाणामध्ये नळ पाणी पुरवठा योजना आहे, परंतु गावठाणामधील काही भाग / वाड्या / वस्त्यांना मात्र त्याद्वारे बारमाही शाश्वत पाणी उपलब्ध होत नाही, असा भाग/वाड्या / वस्त्या.

ग) योजना राबविण्याची कार्यपध्दती:-

१. जिल्हा स्तरीय समितीने जिल्ह्यातील गावे / वाड्या / वस्त्याचा दरवर्षी आढावा घेऊन योजनेच्या मागणीचे प्रस्ताव संबंधीत ग्राम पंचायतीकडून प्राप्त झाल्यावर, तांत्रिक पडताळणी अंतर्गत प्रस्तावित विंध्यण विहिरीच्या पाण्याची क्षमता चाचणी व गुणवत्ता चाचणी करून घ्यावी. भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेच्या प्रादेशिक रासायनिक प्रयोगशाळेतून चाचण्या करून घेण्यात याव्यात. तांत्रिक पडताळणी अंती योग्य असलेल्या विंध्यण विहिरीची क्षमता चाचणी उप अभियंता (यांत्रिकी), जिल्हा परिषद या कार्यालयाकडून करून घेण्यात यावी. जिल्हा स्तरीय समितीची रचना व कार्यपध्दती सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट क्रमांक २ प्रमाणे राहिल.
२. या योजना ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीकडून अंदाजपत्रकातील तपशीलानुसार राबविल्या जातील. त्यासाठी आवश्यक ते तांत्रिक मार्गदर्शन भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेतील वरिष्ठ भूवैज्ञानिक आणि वरिष्ठ खोदन अभियंत्याचे तसेच, जिल्हा परिषदांकडील उप अभियंता (यांत्रिकी) यांचे असेल.
३. ग्रामसभेच्या ठरावानुसार संबंधित गावातून ग्रामपंचायतीकडून आलेले प्रस्ताव तपासून मंजूरी व इतर अनुषंगिक कार्यवाही करण्यासाठी व या शासन निर्णयातील विहित निकषानुसार/प्राधान्य क्रमानुसार योजनेस निधी उपलब्ध करण्याची शिफारस करण्याची / मंजूरी देण्याची कार्यवाही मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचे अध्यक्षतेखालील शिवकालीन पाणी साठवण योजना राबविणारी जिल्हा स्तरीय समिती करील. या योजनेकरिता उप अभियंता (यांत्रिकी), भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, जि.प.यांचाही या समितीमध्ये सहभाग असेल.
४. जिल्हा स्तरीय समितीने योजनेला मान्यता दिल्यावर योजनेची अंदाजपत्रके जिल्हा परिषदेच्या /भू.स.वि.यं च्या कनिष्ठ अभियंत्याकडून करून घ्यावी व तांत्रिक मान्यता भू.स.वि.यं च्या वरिष्ठ खोदन अभियंत्यानी प्रदान करावी. ग्राम सभेच्या प्रशासकीय मान्यतेनंतर ग्राम पाणी पुरवठा समितीस आवश्यक निधी वितरीत करण्यात यावा.
५. योजनेतील यांत्रिकी कामे तपासण्याची जबाबदारी उप अभियंता (यांत्रिकी), भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, जिल्हा परिषद कार्यालयाची राहिल. त्यांनी योजनेसाठी आवश्यक साहित्य सामुग्री - विद्युतपंप संच, HDPE पाण्याची टाकी, HDPE पाईप्स इत्यादी साहित्य सामुग्रीची खरेदी संचालनालयाने निश्चीत केलेल्या व परिशिष्ट ३ मध्ये नमूद केलेल्या तांत्रिक निर्देशानुसार केली असल्याबाबत शहानिशा करावी. विद्युत पंपाची उभारणी करणेपुर्वी अस्तित्वातील हातपंप दुरुस्त करून घेण्यात यावा, नियमित विद्युत पुरवठा प्राप्त करून घेण्यात यावा तसेच टेस्ट रिपोर्टही घेण्यात यावा या जबाबदाऱ्या त्या कार्यालयाने पार पाडाव्यात.
६. भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेच्या संकल्पनेनुसार योजना राबविण्यासाठी व परिशिष्ट ३ मधील तांत्रिक निर्देशानुसार गुणात्मक योग्य साहित्याची खरेदी करणे, पंपांची उभारणी करणे,

भूजल पुनर्भरण करणे या साठी भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणेकडील वरिष्ठ खोदन अभियंत्याचे व वरिष्ठ भूवैज्ञानिक यांचे या योजनांवर पर्यवेक्षण असेल.

७. या योजनेचा प्रमुख उद्देश हा ग्रामीण भागातही घरोघरी नळ जोडणीने शुद्ध स्वच्छ व शाश्वत पाणी पुरवठा करणे हा असल्यामुळे साठवण टाकी जमीनी पासून योग्य उंचीवर उभारणी करण्यात यावी. हातपंपासाठी आवश्यक ते बांधकाम करणे, वितरण व्यवस्थेसाठी पाईपलाईन अशा विविध उपयोजना कराव्यात.
८. योजना कार्यान्वित झाल्यावर ती सुरळीतपणे सुरु असावी, यासाठी भविष्यातील देखभाल दुरुस्ती, वीजेची देयके अदा करणे व इतर अनुषांगिक बाबींवरील सर्व खर्च व जबाबदारी संबंधित ग्रामपंचायतीची असेल या बाबतचा ठराव ग्राम पंचायतीने देणे अनिवार्य असेल.
९. या योजनेच्या कामाचे समन्वयक म्हणून सह संचालक (अभियांत्रिकी) व सह समन्वयक म्हणून मुख्य खोदन अभियंता, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा हे काम पाहतील. तसेच योजना राबवितासाठी जिल्हा परिषदांना आवश्यक ते तांत्रिक मार्गदर्शन करतील. या योजनेच्या प्रगती व संनियंत्रणाची जबाबदारी संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे यांची असेल.

घ) योजनेची उपांगे:-

या योजनेची प्रमुख उपांगे खालील प्रमाणे आहेत.

- विंधणविहिरीची क्षमता चाचणी करण्यासाठी हातपंप काढणे व सबमर्सिबल पंप टाकणे व दुहेरी पंप उभारणी.
- साठवण टाकी व ३ मीटरचा मनोरा, उर्ध्वरण नलिका, घरोघरी नळाने जोडणी.
- दूषित पाणी असलेल्या विंधणविहिरीत जर रासायनिक व जैविक गुणवत्तेत काही उपाय योजना घेऊन सुधारणा होत असेल तर पाणी शुद्धीकरणासाठी घ्यावयाच्या उपाययोजना.

च) योजनेसाठी साहित्य सामुग्रीची खरेदी प्रक्रिया:-

योजनेतील साहित्य सामुग्रीचे तांत्रिक निर्देश व तपशील परिशिष्ट क्रमांक ३ मध्ये देण्यात आले आहेत. ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीने अंदाजपत्रकातील तपशीलानुसार योजना राबविण्यासाठी आवश्यक साहित्य सामुग्रीची खरेदी प्रक्रिया पार पाडावयाची आहे. या साठी ग्रापापु- १००१/प्र.क्र. १९०/पापु-०७, दि. ३ सप्टेंबर २००१ च्या शासन निर्णयातील खालील मार्गदर्शक सूचनांचा अवलंब करण्यात यावा.

- योजनेच्या बांधकामासाठी काही साधन सामुग्री विकत घेउन कंत्राटदाराला पुरविण्याची आवश्यकता असल्यास त्यासाठी विहित कार्यपद्धतीचा अवलंब ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती करेल.
- साधन सामुग्री खरेदी राज्य शासनाचे, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाचे अथवा जिल्हा परिषदेचे दर करार असल्यास त्यानुसार व विहित प्रतीची खरेदी करावी.

- दर करारापेक्षा कमी रकमेत व उच्च प्रतीचा माल उपलब्ध होऊ शकतो अशी ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीची खात्री झाल्यास निविदा सूचना अथवा दरपत्रके मागवून दर्जेदार कामे करावीत.
- बिले अदा करण्यापुर्वी जिल्हा परिषदेच्या तांत्रिक अधिका-यांकडून ती तपासून घेवून त्यांची प्रतिस्वाक्षरी घेतल्यानंतरच ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती रक्कम धनादेशाद्वारे अदा करेल.
- कामासाठी वापरण्यात येणाऱ्या साहित्याची गुणवत्ता प्रमाणीकरण हे ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीने भू.स.वि.यं च्या / जिल्हा परिषदांच्या अभियंत्यांमार्फत करून घ्यावे.

छ) निधी :-

या योजनेसाठी केंद्र शासनाच्या राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाखाली प्रत्यक्ष कामाच्या अंमलबजावणी व सहाय्यक कामांसाठी व्याप्ती अंतर्गत निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल. या मध्ये राज्य शासनाच्या अनुदानाचाही समावेश असेल.

ज) अनुदान वितरण कार्यप्रणाली :-

प्रस्तुत योजनांसाठी शासनाद्वारे राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम (NRDWP) व्याप्ती अंतर्गत अनुदान, संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा पुणे यांचेकडे उपलब्ध करून दिले जाईल. पाणी गुणवत्ता उपाययोजनांसाठी निधीची आवश्यकता असल्यास अनुदानाची मागणी जिल्हा परिषदांनी संचालनालयामार्फत वेगळ्याने शासनाकडे करावी.

मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी अनुदानाची मागणी केल्यानंतर संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा पुणे यांचेकडून संबंधित वरिष्ठ भूवैज्ञानिक कार्यालयास अनुदान वर्ग करण्यात येईल. हा निधी राष्ट्रीयकृत बँकेत वरिष्ठ भूवैज्ञानिक आणि मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्या संयुक्त खात्यात ठेवण्यात येईल. प्रशासकीय मान्यतेनंतर योजनेसाठी आवश्यक निधी जिल्हा परिषदेकडून संबंधित ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता स्वच्छता समितीच्या नांवे बँकेचे खात्यात जमा करण्यात येईल.

पहिला हप्ता - ६० %

दुसरा हप्ता - २० %

तिसरा व अंतिम हप्ता - उर्वरीत रक्कम

योजना राबविताना ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीने पुढील सुचनांनुसार निधीचा विनियोग करावा.

१. निधी वितरीत झाल्यापासून एका महिन्याच्या आत संबंधित ग्रामीण पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीने सर्व साहित्य सामग्रीच्या पुरवठा आदेशाच्या, कार्यादेशांच्या प्रती उप अभियंता (यां), यांत्रिकी उपविभाग, जिल्हा परिषद या कार्यालयाला सादर कराव्यात. ही कार्यवाही विनाविलंब होईल याची दक्षता जिल्हा स्तरीय समितीने घ्यावी.

२. सदर योजनेची कामे दर्जेदार साहित्य वापरून योग्य दर्जाची व गुणवत्तेनुसार होत असल्याची खातरजमा उपअभियंता (यांत्रिकी) यांनी केल्यानंतरच दुसरा हप्ता वितरीत करावा.

३. योजनेची कामे योग्य दर्जाची झाल्याची खातरजमा करून कनिष्ठ अभियंता (यांत्रिकी) यांनी मोजमाप पुस्तिकेत नोंद केल्यानंतर उर्वरीत तिसरा हप्ता पंधरा दिवसाच्या आत ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीने अदा करावा.

४. योजनेच्या संनियंत्रणात्मक कामासाठी आवश्यक वाहने प्रकल्प कालावधीसाठी भाड्याने लावणे, कंत्राटी अभियंत्यांचे मानधन देणे, निविदा प्रसिद्धी खर्च, प्रकल्पासाठी आवश्यक कार्यशाळा आयोजित करणे, विविध अहवालांचे व तांत्रिक माहितीचे संगणकीकरण करणे, लेखा परिक्षणाच्या खाजगी सेवांचा खर्च या निधीतून भागविण्यात यावा. तथापि, हा सर्व खर्च योजनेच्या खर्चाच्या ५% मर्यादित राहिल याची दक्षता घेण्यात यावी.

ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीला पहिला हप्ता वितरीत केल्यानंतर योजनेची कामे दोन महिन्यांच्या आत पूर्ण करणे आवश्यक आहे.

झ) भूसंपादन, आवश्यक परवाने व लोकवर्गणी :-

योजनेसाठी आवश्यक त्या जमीनीचे संपादन, वन, रेल्वे विभागाची परवानगी इत्यादीसाठी लागणारा निधी व योजनेच्या नियोजनावर व पूर्वतयारीवर झालेला खर्च, साठवण टाकीसाठी आवश्यक जागा खाजगी असल्यास जागेच्या मूल्यांकनाची रक्कम योजनेच्या अंदाजपत्रकामध्ये समाविष्ट करावी. हा खर्च १० टक्के लोकवर्गणीचा भाग म्हणून राहिल.

या योजनेतील दुहेरी पंप व्यवस्था, पाण्याची साठवण टाकी मनो-यासह व वितरण व्यवस्था ही उपांगे राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम-व्याप्ती अंतर्गत राबविण्यात येतील. या कामांना १० % लोकवर्गणी लागू असेल.

दूषित पाण्याचे शुद्धीकरण ही कामे राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम- गुणवत्ता अंतर्गत राबविली जातील व या कामांसाठी वेगळ्याने १० % लोकवर्गणी लागू असेल.

ट) योजनेचे हस्तांतरण :-

योजनेची कामे पूर्ण होऊन कार्यरत झाल्यानंतर योजना ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीने ग्रामपंचायतीकडे पूर्णपणे हस्तांतरीत करावी. योजना हस्तांतरणानंतर भविष्यातील देखभाल दुरुस्ती व इतर अनुषांगिक बाबींवरील सर्व खर्च व जबाबदारी ग्रामपंचायतीची असेल, या बाबी ग्रामसभेच्या ठरावात नमूद असणे आवश्यक असेल.

ठ) पाणीपट्टी व योजनेची देखभाल दुरुस्ती :-

कार्यान्वित योजना ग्रामपंचायतीस हस्तांतरीत केल्यानंतर ती सुरळीतपणे सुरु असावी यासाठी हस्तांतरणानंतर भविष्यातील देखभाल दुरुस्ती व इतर अनुषांगिक बाबींवरील सर्व खर्च व जबाबदारी ग्रामपंचायतीची असेल. याकरिता पाणीपट्टीच्या स्वरूपात निधीगोळा करण्यासाठी ग्रामपंचायतीने प्रत्येक योजनेसाठी स्थानिक स्तरावर वाडी-वस्तीतील योजनेच्या लाभधारकांची उपसमिती गठीत करावी. ही उपसमिती त्या जनतेपुरते पाणी पट्टीचे दर निश्चित करून गोळा होणा-या निधीतून देखभाल दुरुस्ती

संबंधित सर्व कामांवरील खर्चाबाबत निर्णय घेईल. या योजनेची देखभाल दुरुस्ती ग्राम पंचायत स्वतः करणार असल्याने हातपंपांची व वीज पंपाची देय असलेली स्वतंत्र वर्गणी या योजनेस लागू राहणार नाही.

योजना राबविण्यासाठी ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीच्या जबाबदा-या तसेच सर्व संबंधित यंत्रणांच्या व अधिका-यांच्या जबाबदा-या बाबतची माहिती सोबतच्या परिशिष्ट क्रमांक ४ मध्ये देण्यात आली आहे, त्या प्रमाणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.

५. हा शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१११२२९१०५२०८१२८००१ असा आहे.

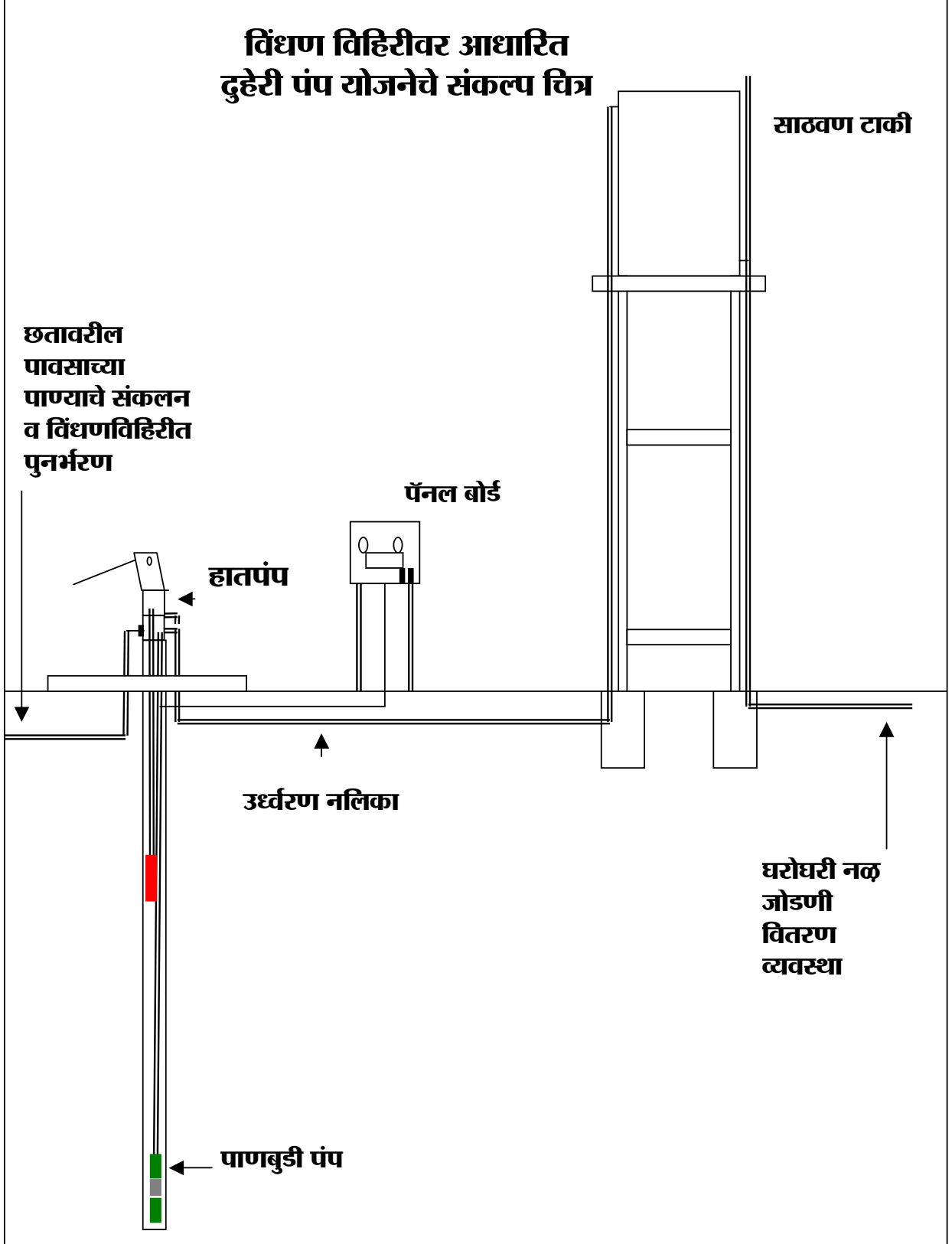
महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु.वि. कोळेकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. विभागीय आयुक्त, सर्व.
२. जिल्हाधिकारी (सर्व)
३. संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे
४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, सर्व
५. सह संचालक (अभि.) भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे.
६. उपसंचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, सर्व
७. मुख्य खोदना अभियंता, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे / नागपूर
८. कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद, सर्व.
९. वरिष्ठ भूवैज्ञानिक , भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा,सर्व
१०. उप अभियंता (यांत्रिकी), यांत्रिकी उप विभाग, जिल्हा परिषद सर्व.
११. सर्व नियंत्रक अधिकारी, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व कार्यासने.
१३. निवड नस्ती पापु-१५



परिशिष्ट क्रमांक २

जिल्हास्तरीय समिती- रचना व कार्यपध्दती

रचना :-

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग शासन निर्णय क्रमांक ग्रापापु-१००१/प्र.क्र.३३०/पापु-०७/ मंत्रालय मुंबई ४०० ०३२. दिनांक १४ फेब्रुवारी, २००२ नुसार शिवकालीन पाणी साठवण योजना राबविणारी समितीच ही योजना देखील राबविल, तथापी या योजनेपुरता उप अभियंता (यां) यांत्रिकी उपविभाग, जिल्हा परिषद यांचाही या समितीमध्ये समावेश असेल.

कार्यपध्दती :-

- गांव निवडीची प्रक्रिया पूर्ण करणे
- शासन व संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे यांच्याकडून प्राप्त होणा-या सूचनांनुसृत जिल्ह्यांत योजनेची अंमलबजावणी व सनियंत्रण करणे.
- पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, शासन निर्णय क्रमांक पा.पु.व स्व. ग्रापाधो-११०९/प्र.क्र.१०४(अ)/पापु-०७, दिनांक १७ मार्च, २०१०, शासन निर्णय क्रमांक पा.पु.व स्व.ग्रापाधो-११०९/प्र.क्र.१०४(अ) पापु-०७, दिनांक ३० ऑगस्ट, २०१० व शासन निर्णय पा.पु.व स्व., आपना १०११/प्रक्र ८७/पापु-१५, दिनांक १३ एप्रिल, २०११ मधील मार्गदर्शक सूचनांचा अवलंब करण्यात यावा.

परिशिष्ट क्रमांक ३

योजनेसाठी आवश्यक साहित्य सामुग्रीचे तांत्रिक विनिर्देश व कामाचा तपशील.

अ.क्र.	योजनेसाठी आवश्यक साहित्य सामुग्रीचे तांत्रिक विनिर्देश व कामाचा तपशील
१	विंध्यण विहिरीची क्षमता चाचणी घेणे
२	हातपंपाची दुरुस्ती करणे
३	क्षमता चाचणीसाठी हातपंप काढून परत बसविणे
४	<p>हातपंपाचे दुहेरी रूपांतर करणेसाठी १ ते २ अश्वशक्तीचा सिंगल फेजचा विद्युतपंप संच पुरवठा करणे यामध्ये खालील साहित्याचा समावेश असेल.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● १ ते २ अश्वशक्तीचा सिंगल फेजचा विद्युतपंप IS : ८०३४ प्रमाणे उत्सर्ग : कमाल २० ते ३० लिटर्स प्रति मिनिट. ७० मिटर हेडसाठी ● २.५ --४ मि.मि.^३ सबमर्सिबल केबल. फ्लॉट - थ्री कोर. IS : ६९४ प्रमाणे ● कंट्रोल पॅनेल रेन प्रिव्हेन्टिव्ह बॉक्ससह व दोन लोखंडी अँगल्ससह सोबत जोडलेल्या संकल्प चित्रानुसार. ● अर्थीग मटेरीअल. <p>हातपंपाचे दुहेरी पंपात रूपांतर करणेसाठी खालील कामासह .</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सिंगल फेज विद्युतपंपाची व हातपंपाची उभारणी करणे, स्पेशल वॉटर चॅंबर व स्टेनलेस स्टीलचे बॉटम निप्पल (सोबत जोडलेल्या संकल्प चित्रानुसार) बसविणे. ● कंट्रोल पॅनेल उभारणी करणे (टेस्ट रिपोर्टसह) ● टाकी मध्ये पाणी चढविण्याची चाचणी देणे <p>उपरोक्त सर्व साहित्याच्या व विद्युतपंपासाठी २५ मि.मि.ब्यासाचा एचडीपीई पाईपच्या वाहतुक खर्चासह.</p>
५	५००० लिटर्स क्षमतेची एचडीपीई साठवण टाकी IS:१२७०१ प्रमाणे पुरवठा करणे.
६	विद्युतपंपासाठी २५ मि.मि.ब्यासाचा एचडीपीई पाईप (८० पीई-१०पीएन.) IS: ४९८४ प्रमाणे पुरवठा करणे.
७	<ul style="list-style-type: none"> ● ५००० लिटर्स क्षमतेच्या एचडीपीई साठवण टाकीसाठी आवश्यक उंचीचा मनोरा तयार करणे, साठवण टाकी मनो-यावर उभारणी करणेसह व साठवण टाकीच्या वाहतुकीसह ● दुहेरी पंपाची पाईप लाईन हातपंपाच्या ओटयाखालून काढण्यासाठी आवश्यक खोदकाम व बांधकामासह ● स्थळपरतवे तपशिलवार अंदाजपत्रकानुसार सर्व स्थापत्य कामे. ● दुहेरी पंप ते साठवण टाकी पर्यंत उध्दरण नलिका टाकणे. ● साठवण टाकी ते घरोघरी नळ जोडणीपर्यंत वितरण व्यवस्था करणे. (सांधारणत: ३० कुटूंबासाठी.) सर्व आवश्यक प्लंबिंग कामे करणे.
९	विद्युत कंपन्यांकडून नियमित सिंगल फेज विद्युत पुरवठा प्राप्त करून घेणे
१०	<p>कंत्राटी अभियंत्याचे मानधन, पर्यवेक्षणासाठी वाहनाचे भाडे, निविदा प्रसिध्दी, इंधन खर्च योजनेच्या एकूण अंदाजपत्रकाच्या ५%</p>

परिशिष्ट क्रमांक ४

योजना राबविण्यासाठी ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीच्या जबाबदा-या तसेच सर्व संबंधित यंत्रणांच्या जबाबदा-या

अ. क्र.	कार्याचे विवरण	कार्य पार पाडण्याची जबाबदारी असलेली यंत्रणा	कार्य पार पाडण्याची जबाबदारी असलेले अधिकारी
१	योजनेच्या मागणीचा ठराव देणे	ग्राम पंचायत	ग्रामसेवक
२	योजनेची तांत्रिक पडताळणी करणे	जिल्हा परिषद व भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा	सहाय्यक भूवैज्ञानिक व कनिष्ठ अभियंता
३	योजनेचे नकाशे व अंदाजपत्रके तयार करणे	जिल्हा परिषद व भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा	जिल्हा परिषद / भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेकडील कनिष्ठ अभियंता.(यांत्रिकी), उप अभियंता (यांत्रिकी),जिल्हा परिषद.
४	योजनेच्या अंदाजपत्रकांना तांत्रिक मान्यता देणे.	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा	वरिष्ठ खोदना अभियंता, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा
५	योजना राबविण्यास प्रशासकिय मान्यता देणे	ग्राम सभा	सरपंच व ग्रामसेवक
६	योजना राबविण्यासाठी ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीस निधी वितरीत करणे.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद व वरीष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद व वरीष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा.
७	योजना राबविण्यासाठी कामासाठी कंत्राटे देणे व साहित्य सामग्रीच्या खरेदीसाठी पुरवठा आदेश देणे.	ग्राम पाणी पुरवठा /स्वच्छता समिती	अध्यक्ष व सचिव ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती.
८	योजना राबविण्यासाठी ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीस मार्गदर्शन करणे व कामाचे पर्यवेक्षण करणे.	जिल्हा परिषद / भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा	जिल्हा परिषद / भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेकडील कनिष्ठ अभियंता.
९	योजनेचा कामांची तपासणी करणे.	जिल्हा परिषद व भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा	जिल्हा परिषद / भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेकडील वरीष्ठ अभियंते.
१०	विंध्यण विहिरीची क्षमता चाचणी करणेकरीता आवश्यकतेनुसार क्षमता चाचणी पथके व पर्यवेक्षणासाठी वाहने भाड्याने लावणे.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद	मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद
११	ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीस योजनेसाठी आवश्यक असलेले सर्व साहित्य सामग्री - सबमर्सिबल पंप स्पेशल वॉटर चेंबर , प्रि-फॅब्रीकेटेड लोखंडी मनोरा व या मनो-याच्या उभारणीसाठी प्रि-कास्ट आरसीसी फ़ाउंडेशन ब्लॉक, वितरण व्यवस्थे साठी रेडिमेड स्टॅण्ड पोस्ट, नळ जोडणी, प्लंबिंगचे सर्व साहित्य गुणवत्तेचे व किफायतशीर दरांनी उपलब्ध होण्यासाठी या सर्व साहित्याचे दर करार करून ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समित्यांना कळवावे किंवा योग्य दर्जाचे साहित्य घेणे बाबत ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीला मार्गदर्शन करावे.	जिल्हा स्तरिय समिती.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद